

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Bu sayımızda

**Tacikistan Prezidentine
ADA Universitetinin
fəxri doktoru diplomu
təqdim edilib**

⇒səh.2

**Uğurlarımın arxasında
müəllimlərim durur**

⇒səh.5

**ADPU tələbə
qəbulunda ən yaxşı
nəticəsini əldə etdi**

⇒səh.7

**Tokio Tibb
Universitetində qalmaqla**

⇒səh.7

Məktəbə tam hazırlıq və sosiallaşma

**Məktəbəhazırlıq qruplarına
sənəd qəbulu başlayıb**

⇒Ardı səh.3

“Uşağımı dəyiş, amma mən dəyişmirəm”

Psixoloqlar valideynlərə övladlarına fikir sərbəstliyi verməyi, onları dinləməyi tövsiyə edir

Məktəbdə ailədən qaynaqlanan problemlər kifayət qədər çoxdur. Şiddət, inamsızlıq, soyuqluq, diqqətsizlik, ailə üzvlərinin bir-birini dinləməməsi və bu kimi başqa hallar məktəbdə ortaya çıxır və tədricən məktəbin də həlli vacib məsələsinə çevirilir. Bu da təbiidir. Məktəbdə müxtəlif ailələrdən gələn uşaqlar təhsil alır. Ayrı-ayrı qaydalara böyük, müxtəlif tərbiyyə metodları ilə yetişdirilən, bir-birindən fərqli münasibətlərlə qarşılaşan uşaq psixologiyası buna hazır olmadıqdan

onun verdiyi reaksiya da məhz məktəbdə üzə çıxır. Budur, VI sinifdə oxuyan və başqa sağirdlərə qarşı aqressiv münasibəti ilə seçilən məktəblinin davranışlı psixoloqların tədqiqat obyektinə çevrilib. “Məktəblinin dostu” layihəsinin psixoloqu Aydan Əzizimzadə deyir: “Bir valideyn etiraf etdi ki, ailədə yoldaşı uşaq qarşı çox aqressivdir. Ümumiyyətə, valideynlərlə danışarkən belə bir izah ortaya çıxır: mən necə böyüdüblər, mən de elə böyüdürom. Amma unudurlar ki, bu psixolog-

ya müasir uşaqlarda işə yaramır. Ailə-daxili şiddet faktoru ailədə və cəmiyyətdə normal sayıldığından, o zamanın uşaqları məktəbdə qarşılaşıqları teziyiləri normal qəbul edirlər. Amma artıq məktəblilər müqayisə edə bilirlər. Haqlı olaraq deyirler ki, sinif yoldaşı “3” allığına görə onu evdə döymürər, ancaq o “4” alanda döyüür. Və uşaq bu nəticəyə gəlir ki, ailədə onu sevmirlər”.

**Atasından şiddet görən uşaq
məktəbdə başqalarının
müdafıəcisinə çevrilir**

Psixoloq A.Əzizimzadənin sözlərinə görə, uşaq bu fikrə gəlməklə kifayət-

lenmir, onun psixologiyası ailədə sevilməməsi ehtimalına, hətta düşüncəsinə forqlı reaksiyalar verir: “Atasına qarşı aqressiya göstərə bilmədiyi üçün mənfi enerjisi sinif yoldaşlarına qarşı yönəldir. Bu zaman əvəzətmə reaksiyası ortaya çıxır. Sinifdə haqqı pozulduğunu düşündüyü yoldaşlarının müdafiəsinə qalxır. Ailədə öz haqqını müdafiə edə bilmir, küçədə döyülen biri-nə qahmar çıxır, sinifdə yoldaşının alçaldılmasına sərt reaksiya verir. Bir sözə, başqalarının hüquqlarının müdafiəcisinə çevrilir. Burada işin 50 fai zi valideynlərin üzərinə düşür. Belə ki, valideynlər davranış modelini deyişə, uşaqlar da dərhal deyişirler”.

⇒Ardı səh.6

Cümhuriyyət dövründə xaricdə təhsil

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin yaranması Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin formalşmasına müstəsnə rola malik bir hadisədir. 28 may 1918-ci ildə Azərbaycanda Şərq dünəyində ilk demokratik parlamentli respublika olan Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti qurulmuşdur. Cəmi 23 ay ömrü sürməsən Cümhuriyyətin mövcudluğunu dönməndə mütarəqqi reformalar və yeniliklər həyata keçirilmiş, dövrün bir sıra müasir sahələrinin təməli qoyulmuşdur. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin yürütdüyü dövlət siyaseti ölkə vətəndaşlarına bərabərhüquqlu imtiyaz və vəzifələr müəyyənləndirmişdi. Cumhuriyyətin qəbul etdiyi İstiqlal Bayannaməsinin 4-cü bəndində irqindən, cinsindən, dini mənsubiyətdən

asılı olmayaq, hər kəsə siyasi və vətəndaş hüquqlarının bərabər səviyyədə təmin ilə bağlı zəmanət verilirdi (bax: ARDA, Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti, Fond 894, siyahı 10, s.v. 43, 1918, səh.1). Bu siyasi xətt digər sahələrlə yanaşı, təhsilə də şəməl edilirdi. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin hökumət kabinetini tərkibində Maarif Nazirliyi yaradılmışdı. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin maarif nazirleri Nəsib bay Yusifbəyli, Rəşid bay Qaplanov, Həmid bay Şahtaxtinski, Nurməmməd bay Şahsuvarov olmuşlar. Xalq Cumhuriyyətinin hakim partiyasının Nizamnamə və Məramnaməsində maarif işləri ilə bağlı ayrıca müddəələr yer alırdı; təhsil sərbəst və ödənişsiz idi, xanımlar da təhsil ala bilərdilər, ibtidai

sinifdən ali məktəblərə qədər mərhələli şəkildə tədris aparılmalı və qəbul həyata keçirilməli idi, ali təhsil müəssisələri (darülfünunlar) təhsil prosesində daxili muxtarlıyyətə malik idilər, ibtidai və orta təhsil icbari xarakter daşıyır, təhsil hər bölgəde üstünlük təşkil edən dildə aparılmalı idi, ali məktəblərde rus dili və Osmanlı şəhəsi tədris edilməli idi və s. Məhəlli idarələrin təhsil və tərbiyə ilə bağlı mütəəqqi təşəbbüslerinə mərkəzi hökumət tərəfindən manət tərədiləməli idi (bax: ARDA, Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti, Fond 894, siyahı 10, s.v. 43, 1918, səh. 12-20).

Bu dövrə məktəblərin milliləşdirilməsi xüsusü qeyd olunmalıdır. Ana dilində tədriso qayğı və diqqət göstə-

rən Cumhuriyyət hökuməti dövlət dilinin prioritət dil olaraq tədrisde saxlanılması təmin edirdi. Fətəli xan Xoyski çıxışlarının birində qeyd edirdi: “Şimdə məktəblər milliləşdilər. İbtidai məktəblər və bəzi siniflər milliləşmişlər, bir çox yeni məktəblər açılmışdır” (bax: Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Ensiklopediyası, 1-ci cild, “Şərqi-Qərb” Nəşriyyat evi, Bakı, 2004, 2014, səh.67).

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Hökumətinin 28 avqust 1918-ci il tarixli qərarına əsasən, bütün ibtidai təhsil müəssisələrində təhsil şagirdlərin ana dilində aparılmalı, dövlət dili olan Azərbaycan dili isə icbari surətdə tədris edilməli idi.

⇒Ardı səh.5

Robot dərsə gedir

Kubi sistemi
tələbəni əvəz edir

Səh.7

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Son illər məktəbəhazırlıqla bağlı tətbiq olunan yeniliklər valideynlər, bütövlükda icimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanmaqdadır. Ölkə üzrə azyaşlı uşaqların məktəbəhəzərə təhsilə celbolunma səviyyəsini artırmaq məqsədilə Təhsil Nazirliyi tərəfindən atılan addımlar bu sahədə artıq bir sərəs dönsə sebəb olub. Xüsusilə, ötən ildə paytaxtın ümumi təhsil müəssisələrinin məktəbəhazırlıq qruplarına uşaqlarına qəbulunun mektebebeqəbil.edu.az elektron sistemindən ərizələrin onlayn qeydiyyatı aparılmaqla həyata keçirilməsi bu prosesin əhatə dairəsinin genişləndirilməsini, respublikanın şəhər və rayonlarında da tətbiqini zəruri edib. Və nəticə etibarı ilə 2018-2019-cu dərs ili üçün Bakı, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şirvan, Naftalan şəhərləri və Abşeron, Yevlax, Samux rayonları üzrə ümumi təhsil müəssisələrində, o cümlədən həmin şəhər və rayonlarda yerləşən məcburi köçkün məktəblərinin məktəbəhazırlıq qruplarına uşaqların qeydiyyatının elektron sistem vasitəsilə həyata keçirilməsinə start verilib.

Artıq avqustun 15-dən respublika üzrə ümumi təhsil müəssisələrində məktəbəhazırlıq qruplarına sənəd qəbulu başlayıb və sentyabrın 25-dək davam edəcək. Məktəbəhazırlıq qruplarına şagird qəbulu www.mektebebeqəbil.edu.az elektron sistemi vasitəsilə həyata keçirilir.

⇒Ardı səh.3

Müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqənin müsahibə mərhələsi

Avqustun 13-də start verilən müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqənin müsahibə mərhələsi davam edir.

Avqustun 15-də keçirilən müsahibədə kimya, fizika və texnologiya müəllimi olmaq istəyən 700-dən çox namizəd iştirak edib. Müsahibə mərhələsi avqustun 18-dək davam edəcək.

Müsahibə zamanı namizədlərin ixtisası üzrə bilik və bacarıqları, psixoloji durumu və ümumi dünyagörüşü yoxlanılaçaqdır. Həmçinin müsahibə zamanı namizədlər ixtisasları üzrə əvvəlcədən elan olunmuş mövzularдан birini “açıq dərs” formatında müsahibə komissiyası üzvlərinə təqdim etməlidirlər. Həmin mövzü program təminatı tərəfindən təsadüfi seçim əsasında müəyyən ediləcək.

Məktəb iqlimi

XX əsrin ikinci yarısında sosial elmlərin inkişafı idarəcilik və təşkilat sahəsinə müsbət yönəl təsir göstərdi. Bunun nəticəsi olaraq 1950-ci ildə yeni bir termin olan “təşkilat iqlimi” ifadəsi ortaya atıldı. “Təşkilat iqlimi” (Örgüt İklimi və ya Organizational Climate) termini ilk dəfə 1960-ci ildə George Strens tərəfindən bir elmi tədqiqatda istifadə edildi. Bununla bağlı sonrakı illərdə aparılan akademik araşdırmacların əksəriyyəti təşkilat iqlimi anlayışının daha daqiq müəyyənləşdirilməsi və ölçüləsi istiqamətində oldu. Zaman keçidkən bu termin sosial elmlər sahisi üzrə ən zəngin tarixə sahib olan anlayışa çevrildi.

Iqlim anlayışının istifadə edilməsinə sebəb iqlimin təşkilat şəxslər və onun şəxsiyyətinə təsirini görməyə imkan verməsidir. “Iqlim” sözü yunan mənşəli olub, sadəcə “istilik” və “təzyiq” mənasını daşıdır, eyni zamanda psixoloji anlamı da vardır. Buna görədik ki, təşkilat iqlimi bir müəssisənin ortaq psixoloji güclərinin inikasıdır. Bir müəssisənin iqlimindən bəhs olunarkən “mühit”, “atmosfer” və “ab-hava” kimi sözlərdən istifadə edildiyini müşahidə edirik. Bu sözlərin hər birinə fərqli mənəlat verildiyindən iqlim terminini sözügedən anlayışlardan ayırmak çətinləşir. Ancaq R.Tagiuri fərd və cəmiyyət davranışlarını təsvir etmək üçün iqlim termininin istifadə olunmasının daha doğru olacağı fikrini müdafiə edib. R.Sterns, iqlimin insanların şəxsiyyəti kimi təşkilata xas bir özəllik olduğunu analogiyasını etmişdir. Təsadüfi deyildir ki, insan kapitalı ilə bağlı dünya iqtisadçılarının lideri olaraq G.Backer 1963-cü ildə təşkilat iqliminə dair araştırma aparmaq ehtiyacı duyub. Bəlkə deyildir ki, şagird sayı az olan təhsil müəssisələrinin məktəb iqlimi daha semimi olduğundan təhsilalanlar daha məsuliyyətli olmağa cəhd edir, bu da özü-özülüyündə şagirdlərin məktəb həyatında daha feal olmasına gətirir. Şagird sayı çox olan məktəblərdə isə bunun əksi müşahidə edilir.

⇒Ardı səh.8

RƏSMİ XRONİKA

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 16-da Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçularının ordenləri və medalaları təltif edilmişdir, bir qrup hərbi qulluqçuya ali hərbi rütubətlərin, bir qrup hərbi qulluqçu və mülki işçilərə isə faxri adların verilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.

■ Ölkə başçısı İlham Əliyev avqustun 15-də Gülxar Həsənovannı 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Avqustun 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva İtaliya Respublikasının Prezidenti Sergio Mattarella Genüa şəhəri yaxınlığında avtomobil köprüsünün üçması nöticəsinde insanların həlak olması ilə əlaqədar başsağlığı veriblər.

■ Dövlət başçısı İlham Əliyev avqustun 13-də paytaxtın Qaradağ rayonunun Lökbətan qəsəbəsində inşa olunan Abşeron Logistika Mərkəzinin açılışında iştirak edib.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 12-de Xəzəryanı dövlətlərin dövlət başçılarının V Zirvə toplantısında iştirak etmek üçün Qazaxstanın Aktaуa şəhərində səfərdə olub. Həmin gün Prezident İlham Əliyev Zirvə toplantısında iştirak və çıxış edib. Sonra Xəzəryanı dövlətlərin dövlət başçılarının V Zirvə toplantısında sənədlərin imzalanması mərasimi olub. Xəzər denizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiyani Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Qazaxstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin, İran Prezidenti Həsən Ruhani və Türkmenistan Prezidenti Qurbanqulu Berdiməmmədov daha sonra Aktaуa körpə nərə balaqlarının Xəzər denizinə buraxılması mərasimində iştirak ediblər.

■ Ölkə başçısı İlham Əliyev avqustun 10-da ABŞ Kongresinin Nümayəndələr Palatasının keşfiyyat üzrə daimi xüsusi komitəsinin sədri Devin Nunesin başçılıq etdiyi və komitənin üzvü Rik Krafوردun daxil olduğu nümayəndə heyətini qəbul edib.

■ Avqustun 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon ilə tekbək və geniş tərkibdə görüşlər keçirilib, dövlət başçıları çıxış ediblər. Sonra sənədlərin imzalanması mərasimi olub, daha sonra hər iki ölkənin Prezidentləri mətbuatlı bəyanatlarla çıxış ediblər.

■ Avqustun 10-da Prezident İlham Əliyev Teymur Ənvər oğlu Göyçayevin “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilmiş, Milix İlhananoviç Yevdayevə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqədümün verilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.

Avgustun 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonun iştirakı ilə sənədlərin imzalanması mərasimi olub.

AZƏRTAC xəber verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon dövlət başçılarının Birgə Beyanatını imzaladılar.

“Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondu (AZPROMO) ilə Tacikistan Respublikasının İnvestisiyalar və Dövlət Əmlakının idarəedilməsi üzrə Dövlət Komitəsi arasında əməkdaşlıq haqqında Memorandum”u AZPROMO-nun prezidenti vəzifəsini icra edən Yusif Abdullayev və Tacikistanın İnvestisiya və Dövlət Əmlakının idarəedilməsi üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Farrux Xamralizoda imzaladılar.

“Azərbaycan Sənaye Korporasiyası” ilə “Tacik Alüminium Kompaniyası” (TALKO) Dövlət Unitar Müəssisəsi arasında Anlaşma Memorandumu”nu “Azərbaycan Sənaye Korporasiyası” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin baş direktoru Kamran Nəbəzadə və “Tacik Alüminium Kompaniyası” Dövlət Unitar Müəssisəsinin Direktorlar Şurasının sədri Kabir Şerali imzaladılar.

“Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ilə Tacikistan Respublikası Hökuməti yanında Televiziya və Radio Komitəsi arasında əməkdaşlıq haqqında Memorandum”u “Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Arif Alişanov və Tacikistan Hökuməti yanında Televiziya və Radio Komitəsinin sədri Maxmadsaid Şoxiyon imzaladılar.

“SOCAR və TALKO şirkətləri arasında neft koksunun təchizatı haqqında Anlaşma Memorandumu”nu SOCAR-in prezidenti Rövənq Abdullayev və “Tacik Alüminium Kompaniyası” Dövlət Unitar Müəssisəsinin Direktorlar Şurasının sədri Kabir Şerali imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Təhsil və Elm Nazirliyi arasında illik təhsil kvotalarının qarşılıqlı ayrılmamasına dair Protokol”u Azərbaycanın təhsil naziri Ceyhun Bayramov və Tacikistanın təhsil və elm naziri Nuriddin Said imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Dövlət Komitəsi arasında Tacikistan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Dövlət Komitəsinin sərəndə qoşunlarının hərbi qulluqçularının Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidmətinin Akademiyasında təlimi haqqında Saziş”i Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi Elçin Quşiyev və Tacikistan Respublikası Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri Farkod Kamolzoda imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Təhsil və Elm Nazirliyi arasında illik təhsil kvotalarının qarşılıqlı ayrılmamasına dair Protokol”u Azərbaycanın təhsil naziri Ceyhun Bayramov və Tacikistanın təhsil və elm naziri Nuriddin Said imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Təhsil və Elm Nazirliyi arasında 2019-2020-ci illər üzrə əməkdaşlıq programı”ni Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarov və Tacikistanın xarici işlər naziri Muxiddin Sirociddin imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu ilə Tacikistan Respublikası Hökuməti arasında sənaye və yeni texnologiyalar sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş”i Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev və Tacikistanın iqtisadi inkişaf və ticarət naziri Nematçon Hikmatullozoda imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun Xarici İşlər Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi arasında 2019-2020-ci illər üzrə əməkdaşlıq programı”ni Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarov və Tacikistanın xarici işlər naziri Muxiddin Sirociddin imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi arasında 2019-2020-ci illər üzrə əməkdaşlıq programı”ni Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarov və Tacikistanın xarici işlər naziri Muxiddin Sirociddin imzaladılar.

“Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun Xarici İşlər Nazirliyi ilə Tacikistan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi arasında 2019-2020-ci illər üzrə əməkdaşlıq programı”ni Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarov və Tacikistanın xarici işlər naziri Muxiddin Sirociddin imzaladılar.

Azərbaycan-Tacikistan sənədləri imzalanıb

Tacikistan Prezidentinə ADA Universitetinin fəxri doktoru diplomu təqdim edilib

Azərbaycan Respublikasında rəsmi səfərdə olan Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonu avqustun 11-də ADA Universitetinin fəxri doktoru diplому təqdim edilib.

AZƏRTAC xəber verir ki, ADA Universitetinə golən Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmon təhsil ocağı ilə tanış oldu. Ali qonağa məlumat verildi ki, burada təhsil üçün yüksək şərait yaradılıb. ADA Azərbaycan Diplomatik Akademiyası adı altında 2006-cı ilin martında Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin nəzdində qurulan ali təhsil müəssisəsidir. Prezident İlham Əliyevin 2014-cü il 13 yanvar tarixli Sərəncam ilə Xarici İşlər Nazirliyinin Diplomatik Akademiyasının və İnforsasiya Texnologiyaları Universitetinin əsasında ADA Universiteti yaradılıb. Universitetin yaradılmasında əsas məqsəd diplomatiya, ictimai münasibətlər, biznes, inforsasiya texnologiyaları və sistem mühəndisliyi üzrə global liderlər hazırlamaqdır.

Təhsil müəssisəsində yaradılan şərait yüksək qiymətləndirən Tacikistan Prezidenti universitetin fəxri qonaqlar kitabına ürək sözlərini yazdı.

Sonra Prezident Emoməli Rəhmonlu universitedə görüş keçirildi.

ADA Universitetinin rektoru, xarici işlər nazirinin müavini, səfir Hafiz Paşayev Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonun tədbirdə məruzə ilə çıxış edəcəyini vurğulayaraq, bunun yüksək dəyərləndirildiyini bildirdi. SSRİ-nin dağılmasından sonra bir çox ölkələr kimi

Tacikistandan da iqtisadi və siyasi baxımdan qeyri-sabit şəraitdə dövlət qurmalı olduğunu deyən rektor bildirib ki, Emoməli Rəhmonun rəhbərliyi ilə Tacikistan ötən əsrin 90-ci illərinin vətəndaş mühərbişinin fəsadlarını aradan qaldırmışa, sülh qurulmasına, iqtisadi inkişaf üçün şəraitin yaradılmasına nail oldu.

“Tacikistan və Azərbaycan qarşılıqlı şəxəsələr münasibətləri inkişaf etdirən dost ölkələrdər”, - deyən Hafiz Paşayev dövlətlərimiz arasında etibarlı siyasi dialogun qurulduğunu, biznes münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi, humanitar və sosial sahələrdə əlaqələrin inkişaf etdirini diqqətə çatdırıb. Rektor bildirdi ki, ölkələrimiz arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığı ADA-nın da kiçik təhfəsi var. Belə ki, bu il ADA Universiteti ilə Tacikistannı Xarici İşlər Nazirliyi arasında əməkdaşlıq memorandumu imzalandıb və Tacikistanın ilk tələbəsi universitetin magistr programında təhsil üçün təqədüm alıb.

Azərbaycan-Tacikistan münasibətlərinin regional əməkdaşlığı da sanballı töhfələr verdiyini diqqətə çatdırıb Hafiz Paşayev beynəlxalq arenada ölkələrimizin mövqeyinin üst-üstə düşdürüyü qeyd etdi. Bildirdi ki, biz Tacikistannı Ermənistan-Azərbaycan, Dağılıq Qarabağ münaqışının həlli ilə bağlı mövqeyini və Azərbaycanın erazi bütövlüyünün bərpasına Tacikistannı dəstəyini çox yüksək qiymətləndiririk. Azərbaycan və Tacikistan prezidentlərinin etimadə və dostluqə əsaslanan münasibətləri ölkələrimiz və xalqlarımız

arasında əlaqələrin gələcəkdə də uğurla inkişafına əminlik yaradır. Hafiz Paşayev onu da qeyd etdi ki, Tacikistan Prezidentinin Azərbaycana rəsmi səfəri və imzalanınan mühüm sənədlər iqtisadiyyat və nəqliyyat sahələri ilə bağlı konkretni layihələrin həyata keçirilməsinə təkan verəcək.

Sonra Mərkəzi Asiyada sülhün və sabitliyin möhkəmlənməsinə, həmçinin Azərbaycan və Tacikistan respublikaları arasında qarşılıqlı əməkdaşlığı şəxsi töhfəsinə görə ADA Universitetinin elmi şurasının qərarı ilə Emoməli Rəhmon ADA-nın fəxri doktor diplomu təqdim edildi.

Daha sonra Prezident Emoməli Rəhmon müstəqilliyin ilk illərində Tacikistannı keçdiyi çətin dövrən geniş səhərbət açıdı, sülh quruculuğu prosesində ölkənin təcrübəsini bölüşdü. Ötən əsrin 90-ci illərinin əvvəlində ölkədə iqtisadi vəziyyətin çox ağır olduğunu, müxtəlif istiqamətlərdə siyasi qüvvələr arasında mübarizənin getdiyini qeyd edən ali qonaq sülh quruculuğu prosesində xalqın əsas təkanvericisi qüvvə oldığını söylədi. Prezident qeyd etdi ki, bu gün dünya birliyi terrorizm, ekstremitizm, transmilli müteşəkkil cinayətkarlıq kimi global çağırışlarla üzlöş və Tacikistannı tohlikəsizliyi təhdid yaranan amillər-

lə mübarizə aparan bütün dövlətlərlə müttəfiqidir. Tacikistana qonşu olan Öfqanistanda sülhün bərpasının həllə də nəticə vermediyi təsəssüflə qeyd edən Emoməli Rəhmon vurğuladı ki, milli təhlükəsizliyin, ərazi bütövlüyünün temini bütün ölkələr kimi Tacikistandan da siyasetinin əsas prioritetləridir.

Ali qonaq, həmçinin Tacikistan iqtisadiyyatının hazırkı vəziyyəti haqqında məlumat verdi, bu gün ölkədə vahid energetika sisteminin yaradıldığını, respublikanın nəqliyyat-kommunikasiya dənəsində çıxarıldığını, əraqət təhlükəsizliyi sahəsində mühüm işlərin görüldüyüünü söyledi. Rektor Hafiz Paşayev da Tacikistannı ADA Universitetinin medallı və S.Frederik Starin universitetin dəstəyi ilə Azərbaycan dilinə tərcümə olunmuş və nəşr edilmiş “İtirilməsən” maarif. Mərkəzi Asiyadan Qızıl Dövrü ərbət istilasından Teymurləngədək” kitabını hədiyyə etdi.

Tacikistan Prezidenti ADA Universitetinde yüksək təhsil şəraitinin yaradıldığı vurgulayaraq, gələcəkde burada tacik tələbələrin təhsil almalarını arzuladı.

Ümumi təhsil müəssisələrinin məzunlarının qızıl və gümüş medalla təltifi haqqında

Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 14 yanvar tarixli 8 nömrəli qərarı ilə təsdiq olunmuş “Ümumi təhsili xüsusi nailiyetlərlə başa vuran məzunların qızıl və ya gümüş medalla təltif olunma Qaydasi”nın, Azərbaycan Respublikası Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən 2018-ci dərs ilində keçirilmiş tam orta təhsil seviyyəsi üzrə yekun attestasiyanın noticələrini nəzərə alaraq və “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasname”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Aşağıda adları qeyd edilən XI sinif məzunları qızıl medalla təltif olunsunlar:

1. Əliyeva Arzu Əhməd qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri Heydər Əliyev adına tam orta məktəb
2. Cabbarov Fuad Murad oğlu - Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri 3 nömrəli tam orta məktəb
3. Kəngərli Zöhrə Azər qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri 8 nömrəli tam orta məktəb
4. Zeynalova Züleyhdə Həsən qızı - Naxçıvan MR, Babək rayonu Qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəb
5. Hacıyev Millət Xalıq oğlu - Naxçıvan MR, Culfa şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
6. Memmedov Elvər Rza oğlu - Naxçıvan MR, Kəngərli rayonu Qıvrıq qəsəbə tam orta məktəb
7. Rzayeva Sunay Həsən qızı - Naxçıvan MR, Ordubad rayonu Gənəz kənd tam orta məktəbi
8. İsmayılov Nuroddin Nurəddin oğlu - Naxçıvan MR, Şahbuz rayonu Badamlı qəsəbə tam orta məktəb
9. Səlimli Gülnar Akif qızı - Naxçıvan MR, Sədərək rayonu Sədərək kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
10. Qasimov Ibrahim Bəxtiyar oğlu - Naxçıvan MR, Şərur şəhəri Fizika-riyaziyyat təmayüllü lisey
11. Abbasova Şənay Nəriman qızı - Naxçıvan MR, Şərur rayonu Çərçibəğan kənd tam orta məktəbi
12. Memmedova Ceyran Vəfədar qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan Qarınzıvan tam orta məktəb
13. Abbasov Elçin İsa oğlu - Naxçıvan MR, Heydər Əliyev adına Harbi Lisey
14. Məcidli Ayxan İlkən oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Heydər Əliyev adına lisey
15. Muxtarov Ziya Şakir oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
16. Memmedov Cəfer Arif oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
17. Memmedova Naiha Elxan qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
18. Əzizli Toğrul Yasar oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
19. Mustafayev Anar İsmət oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
20. Allahverdiyəz Səbinə Fuad qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
21. Aslanzadə Nihad Vahid oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
22. Memmedova Nəzrin Vüqar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
23. Qurbanova Zəhra İftixar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
24. Karayev Ayhan Sadıq oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
25. İbrahimov Cavid Elçin oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
26. Memmedova Eliza İlqar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
27. Əhmədəva Fəridə Müşfiq qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
28. Məmmədəvən Məhəmmədcan Mədrəsəsi İdris oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
29. Abbaslı Anar Yusif oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
30. Əkbərova Nəzrin Rəşad oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
31. Babazadə Ramil Tərlan oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
32. Cəlilova Leman Natiq qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-lisey
33. Həmzeyeva Sona Rüfət qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-lisey
34. Əsgərli Aqil Ziyyat oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-lisey
35. Əliyəzli Nuray Vüqar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-lisey
36. Qabiyev İkram Emil oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki “Ankara məktəbi” məktəb-lisey
37. Xanlarov İsmayıllı İslam oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki “Ankara məktəbi” məktəb-lisey
38. Əliyeva Nurane Zaur qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.Əsənov adına 23 nömrəli tam orta məktəb
39. Abbashlı Ərkan Əbülfəz oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli tam orta məktəb kompleksi
40. Ağaklı Heydər Vahid oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli tam orta məktəb kompleksi
41. Məmmədəva Fatimə Kamal qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli tam orta məktəb kompleksi
42. Əli Nərgiz İlqar qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Bakı Avropa Liseyi
43. Məmmədzadə Leyla Mobil qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Bakı Avropa Liseyi
44. İbrahimova Fidan Qasım qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Bakı Avropa Liseyi
45. Fərzəliyev Xəyal Vüqar oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Fizika-riyaziyyat və informatica təmayüllü lisey
46. Lətifov Şəmistan Behman oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Fizika-riyaziyyat və informatica təmayüllü lisey
47. Dadaşov Ayxan Güldənnin oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki İ.Əfəndiyev adına Elitər gimnaziya
48. Abbasova Cəvahir Fikrət qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki İ.Əfəndiyev adına Elitər gimnaziya
49. Lətifov Murad İlham oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Humanitar fənlər təmayüllü məktəb-lisey
50. Ağayeva Nuray Mirzə qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Humanitar fənlər təmayüllü məktəb-lisey
51. Orucova Nuray Nuru qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Humanitar fənlər təmayüllü məktəb-lisey
52. Cəbbarlı Elbəy Emin oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
53. Celalov Elşad Yaşar oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki S.Bəhlulzadə adına Xarici dillər təmayüllü gimnaziya
54. Quluzadə Zeynəb Malik qızı - Bakı şəhəri Texniki-humanitar lisey
55. Əmirəliyeva Zöhrə Sənnur qızı - Bakı şəhəri 7 nömrəli tam orta məktəb
56. Nağılı Elvin Səxavət oğlu - Bakı şəhəri 12 nömrəli tam orta məktəb
57. Göyüşlü Aydan Zəkir qızı - Bakı şəhəri 18 nömrəli tam orta məktəb
58. Seddətimov Refail Şahin oğlu - Bakı şəhəri 27 nömrəli tam orta məktəb
59. Mirtalıbova Röya Mirtaləh qızı - Bakı şəhəri 35 nömrəli tam orta məktəb
60. Novruzlu Ayxan Musa oğlu - Bakı şəhəri 36 nömrəli tam orta məktəb
61. Əhmədəva Fazile Kamil qızı - Bakı şəhəri 39 nömrəli tam orta məktəb
62. Kərimli Elvin Eyvaz oğlu - Bakı şəhəri 45 nömrəli tam orta məktəb
63. Hüseynova Sevgin Elçin qızı - Bakı şəhəri 53 nömrəli tam orta məktəb
64. Cəforov Behram Bəhrəz oğlu - Bakı şəhəri 53 nömrəli tam orta məktəb
65. Mehdiyədə Sona Ağomı qızı - Bakı şəhəri 58 nömrəli tam orta məktəb
66. İbrahimli Mərziyyə Zaur qızı - Bakı şəhəri 59 nömrəli tam orta məktəb
67. Osmanlı Nigar Fazıl qızı - Bakı şəhəri 80 nömrəli tam orta məktəb
68. Memmedova Aytac Abuzor qızı - Bakı şəhəri 89 nömrəli tam orta məktəb
69. Bayramlı İlkin Müşviq oğlu - Bakı şəhəri 93 nömrəli tam orta məktəb
70. İsmayılova Orxan Zülfiqar oğlu - Bakı şəhəri 108 nömrəli tam orta məktəb
71. Mahmudlu Lamiya Elxan qızı - Bakı şəhəri 115 nömrəli tam orta məktəb
72. Memmedli Qədir Ceyhun oğlu - Bakı şəhəri 116 nömrəli tam orta məktəb
73. Quliyeva Nərimən Etibar qızı - Bakı şəhəri 125 nömrəli tam orta məktəb
74. Memmedova Günel Anar qızı - Bakı şəhəri 135 nömrəli tam orta məktəb
75. Sahbazlı Şəfiqə Zülfiqar qızı - Bakı şəhəri 135 nömrəli tam orta məktəb
76. Qohramanov Orxan Eldar oğlu - Bakı şəhəri 145 nömrəli tam orta məktəb
77. Əfəndiyev Səliməman Rəsul oğlu - Bakı şəhəri 160 nömrəli Klassik Gimnaziya
78. Mirisov Nəriman İshəd oğlu - Bakı şəhəri 160 nömrəli Klassik Gimnaziya
79. Nurullayeva Alime Fikrət qızı - Bakı şəhəri 160 nömrəli Klassik Gimnaziya
80. Hamidova Aytən Yusif qızı - Bakı şəhəri 192 nömrəli tam orta məktəb
81. Kərimxanov Anar Azad oğlu - Bakı şəhəri 192 nömrəli tam orta məktəb
82. Məmmədəva Ayna Famil qızı - Bakı şəhəri 192 nömrəli tam orta məktəb
83. Hasənli Fuad Elşad oğlu - Bakı şəhəri 204 nömrəli tam orta məktəb
84. Hacıyev Məhəmməd Tofiq oğlu - Bakı şəhəri 238 nömrəli tam orta məktəb
85. İsmayılova Günel Vüqar qızı - Bakı şəhəri 257 nömrəli tam orta məktəb
86. Nabiyev Şəmsur İlqar oğlu - Bakı şəhəri 259 nömrəli tam orta məktəb
87. Hüseynli Aynur Eldar qızı - Bakı şəhəri 270 nömrəli tam orta məktəb
88. Xəlilov Oli Elçin oğlu - Bakı şəhəri 282 nömrəli tam orta məktəb
89. Ağalı Günel Ənvar qızı - Bakı şəhəri 287 nömrəli tam orta məktəb
90. Paşayeva Aytəkin Fariz qızı - Bakı şəhəri 287 nömrəli tam orta məktəb
91. Nağızadə Elşən Elnur oğlu - Bakı şəhəri 291 nömrəli Eko logiya liseyi
92. Mamedova Fidan Velyevna - Bakı şəhəri 291 nömrəli Eko logiya liseyi
93. Umidov Zakir Roşad oğlu - Bakı şəhəri 299 nömrəli məktəb-lisey
94. Kərimli Ayten Elxan qızı - Bakı şəhəri 309 nömrəli tam orta məktəb
95. Ağayeva Lalə Oruc qızı - Bakı şəhəri 312 nömrəli tam orta məktəb
96. Aliyev Mesud Alik oğlu - Gəncə şəhəri 17 nömrəli tam orta məktəb
97. Tahtbov Murad Məhərrəm oğlu - Gəncə şəhəri 26 nömrəli məktəb-lisey kompleksi
98. Memmedli Selcan Mahil qızı - Gəncə şəhəri 27 nömrəli məktəb-lisey
99. Əkbərova Fidan Anar qızı - Gəncə şəhəri 27 nömrəli məktəb-lisey
100. Rüstəmli Aygün Kamil qızı - Sumqayıt şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəb
101. Fotoliyeva Nigə Namiq qızı - Sumqayıt şəhəri 11 nömrəli tam orta məktəb
102. Abdullayev Sona Saleh qızı - Sumqayıt şəhəri 21 nömrəli tam orta məktəb
103. İsgəndərova Aيدə Alik qızı - Sumqayıt şəhəri 21 nömrəli tam orta məktəb
104. Əliyev Mesud Alik oğlu - Gəncə şəhəri 17 nömrəli tam orta məktəb
105. Əliyeva Leman Ayaz qızı - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
106. Həsənova Günel Rafiq qızı - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
107. Nəbihzadə Səbnəm İlham qızı - Sumqayıt şəhəri “İstədən” liseyi
108. Cabbarlı Ümid Roşid oğlu - Sumqayıt şəhəri “İstədən” liseyi
109. Fətəli Sara Ceyhun qızı - Sumqayıt şəhəri “İstədən” liseyi
110. Ələkerli Hidayət Nəsib oğlu - Sumqayıt şəhəri Texniki-Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
111. Qurbanova Banuçək Kamil qızı - Sumqayıt şəhəri Fizika-riyaziyyat və humanitar elmlər təmayüllü məktəb-lisey
112. Əkbərova Səməd İbrahim qızı - Sumqayıt şəhəri 21 nömrəli tam orta məktəb
113. Əsərliyeva Aysən Elçin qızı - Tərtər şəhəri 2 nömrəli məktəb-lisey
114. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Tərtər şəhəri 2 nömrəli məktəb-lisey
115. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Tərtər şəhəri 2 nömrəli məktəb-lisey
116. Rəcəbova Jala Süleyman qızı - Xaçmaz şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına 8 nömrəli məktəb-lisey
117. Əliyevi İlyas Əliyev qızı - Yevlax şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəb
118. Əsərliyeva Fidan Elşən qızı - Şəki şəhəri 19 nömrəli tam orta məktəb
119. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
120. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
121. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
122. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
123. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
124. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
125. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
126. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
127. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
128. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
129. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
130. Əsərliyeva Nuran Elçin qızı - Şəki şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
131. Əsərliyeva Aybəniz Eldəniz qızı - Ağstafa rayonu Köçəşər kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
132. Adigözəlov Əli Elşad oğlu - Balakən şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
133. Mehdiyə İlahə Rövşən qızı - Bərdə rayonu Nazırli kənd 2 nömrəli tam orta məktəb
134. Məhərrəmli Adil Allahverdi oğlu - Beyləqan rayonu Yuxarı Aran kənd tam orta məktəbi
135. Səhverdiyev Sırac Mübariz oğlu - Cəbrayıl rayonu Daşkəsən kənd tam orta məktəbi
136. Səhverdiyev Məftün Mübariz oğlu - Cəbrayıl rayonu Daşkəsən kənd tam orta məktəbi
137. Yarməmmədi Niyalə Xosrov qızı - İsmayıllı rayonu Lahic qəsəbə tam orta məktəbi
138. Məmmədli Turan Babək oğlu - Lənkəran şəhəri 4 nömrəli məktəb-lisey
139. Məralı Məhəmmədli Rəfael oğlu - Lənkəran şəhəri 4 nömrəli məktəb-lisey
140. Məmmədli İsgəndər Mübariz oğlu - Lənkəran şəhəri

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti - 100

Cümhuriyyət dövründə xaricdə təhsil

➡ Əvvəli səh.1

Şəlalə İMANOVA,
Sumqayıt şəhəri 19 nömrəli tam
orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi

Ali, ibtidai və orta təhsil müəssiselerində işə dərsler dövlət dilində aparılmışdır. Azərbaycan dilini bilməyen şagirdlər üçün 3 və 4-cü siniflərdə Azərbaycan dili şöbələri açılmışdır və burada Azərbaycan dili elə intensiv tədris olunmuşdur ki, iki ildən sonra həmən şagirdlər artıq dövlət dilində təhsillərini davam etdirə bilinlər (bax: *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası*, 2-ci cild, "Şərq-Qərb" Nəşriyyat evi, Bakı, 2004, 2014, səh. 14).

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin milli kadr hazırlığı siyasetinin tərkib hissəsi olaraq artıq on mü hüüm addımlardan biri da ilk ali təhsil ocağı - Bakı Dövlət Universitetinin yaradılması haqqında qərar olub (1 sentyabr 1919-cu il). Bu mü Hümmətqası hadisə Azərbaycanda təhsil sisteminin daha üst seviyyəyə qaldırılmasında müüm rol oynamaqla yanaşı, milli ali təhsil programının həyata keçirilməsinə də zəmin yaratmış oldu.

Xalq Cümhuriyyəti daxili təhsil

Azərbaycandan xarici ölkələrin ali məktəblərinə 100-dən artıq tələbə göndərilib

siyasetində milli kadrların hazırlanmasına önmə verdiyi kimi, bu kadrların mükəmməl təhsil almaları üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə edirdi. Yenidən yaranmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dövlət idarəetməsində və ictimai proseslərdə iştirak etmələri üçün ixtisaslı milli kadrлara böyük ehtiyacı yaranmışdır. Bu kadrлarın hazırlanması məqsədilə Cümhuriyyət dövründə Azərbaycandan xarici ölkələrin ali təhsil müəssiselerinə 100-dən artıq tələbə göndərilmişdir. Arxivlərdə xaricdə təhsil almaq üçün gönderilmiş ümumilikdə 100-dən artıq tələbənin şəxsi işi qorunub saxlanılmışdır. Bu tələbələr İtaliya, Fransa, Almaniya, Ingiltərə, Türkiyə, Rusiya imperiyasının müxtəlif ali təhsil müəssiselerinə (Moskva, Kiyev, Don, Xarkov) göndərilmüşdür (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

1919-cu ilin sentyabr ayında AXC-nin Təhsil Nazirliyi ali təhsil almaq üçün 100-dən çox azərbaycanlı gəncin xarici ölkələrə göndərilməsi təklifini irəli sürmüdü. Bu layihənin büdcəsi hər tələbəyə 36 min və nəqliyyat xərc-ləri olaraq 5 min rubl nazarda tutularaq 4 milyon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

1919-cu ilin sentyabr ayında AXC-nin Təhsil Nazirliyi ali təhsil almaq üçün 100-dən çox azərbaycanlı gəncin xarici ölkələrə göndərilməsi təklifini irəli sürmüdü. Bu layihənin büdcəsi hər tələbəyə 36 min və nəqliyyat xərc-ləri olaraq 5 min rubl nazarda tutularaq 4 milyon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51, siyahı 3, 1918-1920, səh. 6-20).

yon rubl təşkil edirdi. Tələbələrin ilk dəstəsinin Avropa göndərilməsi 14 yanvar 1920-ci ilə təsadüf edir.

Tələbələrin cüzi hissəsi öz, böyük eksəriyyəti işə dövlət büdcəsi hesabına xaricə göndərilirdi. Dövlət hesabına göndərilən və ali təhsilini başa vurub geriye dönen milli kadrлar dörd il ərzində hökumətin onlar üçün təyin etdiyi işdə müvafiq ixtisas üzrə işləməli idilər (bax: ARDA, *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin Maarif Nazirliyi*, Fond 51

“Uşağıımı dəyiş, amma mən dəyişmirəm”

Psiyoloqlar valideynlərə övladlarına fikir sərbəstliyi verməyi, onları dinləməyi tövsiyə edir

➡ Əvvəli səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLİ

Ancaq bu dəyişiklik zərurətini valideynlər qəbul etdirmək elə de asan məsələ deyil. “Qızım döyməyən dizini döyər” psixologiyası ilə uşaq təriyə etməyin doğruluğuna inanınan valideyne bunun əksini izah etmək, onu yeni tələblərə inandırmak, demək olar ki, mümkünüsüzdür. “Böyükler dəyişməye meylli olmurlar. “Uşağıımı dəyiş, amma mən dəyişmirəm”, - deyirlər. Mümkün olsa belə, bu və digər səbəblərdən dəyişmək qısa zaman kəsiyində gerçəkləşir”.

Şiddət sadəcə, uşağa yönəldə deyil, elə aila üzvlərinin bir-birinə olan münasibətdəki gərginlik də ilk növbədə uşaqlara təsir edir. Bir nümunədə psixoloqlar arasında ki, ailedəki aqressivlik sadəcə uşaq qarşı deyil, ümumiyyətlə, ailedaxili mühit gərgindir. “Bu haldə ham atanı, həm də anam terapiyaya dəvət etdi. Onlarla müəyyən iş apardıqdan sonra uşaqı da terapiyalara qoşduq və müsbət nəticə əldə etdik”.

Aılədəki sükutun səsi məktəbdə çıxır

Məktəblinin aılədə qarşılaşdığı daha bir problem - susdurulmalar onlarda ciddi psixoloji problemlərə getirib çıxarı. Ən müxtəlif formalarla - aqressivlik, özüne inamsızlıq və s. şəkildə üzə çıxan bu problemi valideynlər de etiraf edirlər: “Ata-analar uşaqlarını dinləmir, onları susdurmağa çalışırlar. Övladı Psixoloji Mərkəzə həvəslə gələn valideynlərdən biri etiraf etdi ki, uşaqına aılədə söz haqqı vermir. Psixoloqlarımızı öz müdafiəçisi kimi qəbul edən uşaqlar isə ailesini biziimlə, yəni “psixoloja deyəcəm”, - deyə təhdid edirlər”.

Əslində, valideynlərin çoxu bilir ki, uşaqları susdurmaq doyuş deyil. Buna baxmayaraq, onları dinləmir, övladlarıyla birgə vaxt keçirmirlər. Onda belə çıxır ki, valideynlər bilə-bilə səhv edirlər?

Canqurtaranlar - məktəblinin dostu olmasayı...

Bəlkə də elə bu dinləməmeyimizin neticesidir ki, məktəblilər arasında intihara meyillilik artıb. Məktub yazıb, hətta video çekib, son sözünü bu yolla deyən və sonra özünü öldürənlərin, buna cəhd edənlərin, yaxud fikrində keçirənlərin o qədər də qisə olmayan siyahısı əmələ golub. Belə faktlər öten dərslərdə bir neçə dəfə tekrarlandı və uzun müzakirələrə səbəb oldu. Maraqlıdır, məktəblilər arasında belə faktların qarşısını almaq mümkündürmü?

Psiyoloq Mehrivan Verdiyevanın fikrincə, bu cür problemləri bəzən ailələrdə və və arvadın ayrılmış, iki valideyndən birinin olmasına ilə izah edirlər. Ancaq, belə deyil: “Belə problemlərə həm natajamam ailələrdə, həm də tam ailələrdə rast gəlinə bilər. Burada ailə amili ilə yanaşı, mühit də çox böyük rol oynadıqdan bəzən problemlərin qaynağının ailə ilə heç bir əlaqəsi olmur. Ancaq təbii

ki, problemin çözülməsində ailənin yardımı mütləqdir. Yeniyetməlik dövründə böhran halları olur. Həmin dövrde sağirdler aqressiv, neqativ hallara meylli olurlar. Bu zaman nə valideynlər, nə də müəllimlər uşaqları başa düşürülər. Nəticədə uşaq mənəvi teləbatını ödəyə bilmir və aqressiyasını durmadan böyüyür. İstər yoldaşlarına, istərsə də ətrafında olan digər insانlara qarşı onda inamsızlıq formalışır və bu da özüneqəpanma, ruh düskünlüyü ilə müşayiət oluna bilər”.

Psiyoloğun sözlərinə görə, məktubu ölümündən əvvəl ortaya çıxan ve məktəblinin dostlarının müdaxiləsi nəticəsində nəinki həyatda qalan, hətta həyatı dəyişən məktəblilər var. Məktəblinin dostunun diqqətliyi sayəsində belə bir faktın qarşısı alıb: “Ötən dərslərdən sağirdlərdən biri məktub yazaraq halalıq isteyib. Məktəblinin dostu bizi məktəbə devət etdi və faktı araşdırıb. Valideynini de məktəbə çağırıb və onunla birgə müzakirə edib, sağirdin vəziyyətini dəyrənləndirməyə çalışıb. Məlum oldu ki, anası və nənəsi ilə birgə yaşayan sağird hər gün küçədə atası ilə qarşılaşır, amma atası onunla danışır. Yanından yad bir insan kimi keçib gedir. Anası isə ailədə aqressiv biridir. Onunla kobud roftar edir. Bütün bunlar uşaqın əraf mühitə qarşı etibarının itməsinə səbəb olub. Hətta məktubunda ilk cümləsi bu olmuşdu ki, insanlara inanırmış. Valideynlər bir-iki dəfə görüşdükdən sonra uşaqın davranışını dəyişdi. Bunu məktəblinin dostları vaxtında müşahidə etməsədi, həmin sağird artıq həyatda olmayıcaqdı”.

On böyük dostum bir itim, bir də...

Tam bir ailənin üzvü olan 8-ci sınıfı sağirdi Namiq Quliyev isə az qala mühitin qurbanına çevriləcəkdi. Təbii ki, vəziyyətə vaxtında qarşın ailəsi öz dəyərlərini ona qəbul etdirə bilməsədi. Yaşadıqlarından dərslərə qarşı üçün ailəsi indi həm də dostdur: “İtimi gozdirmək behanəsi ilə evdə çıxdıram. Pis uşaqlara qoşulmuşdum. Ailəm məktəbimlə əlbir olub məni bu yoldan çəkindi. Ən çox qardaşlarım mənimlə səhəbə edirdilər. Onlardan çox böyük dəstək aldım. İndi əhatəm tamamilə dəyişib. Daha həmin uşaqlarla dostluq etmirəm. İndi osas dostlarım idmanla möşğul olduqlarımdır”.

Namiq deyir ki, onun əhatəsi dəyişməklə bütün dünyası dəyişib: “Əvvəlki uşaqlarla dostluq məni səhəv istiqamətə yönəldirdi. Oxumağa həvəsim yox idi. Münasibətlərin də pişmişmişdi. Az qala məktəbdən qovulmaq həddində idim. İndi qıymətlərimi də yavaş-yavaş yaxşılaşdırıram. Futbola çox böyük marağım var idi. Ancaq anladım ki, ölkəmizdə futbol yoxdur. Artıq yeganə marağım itlərə olan sevgimdir. İtimi çox sevirəm. Ən böyük dostum bir itim, bir də ailəmdir. Mənim fikrincə, hər dərdimdə yanımıda olan, məni oldugum kimi qəbul edən, səhvimi düzəltmək, məni pis yoldan qaytarmaq üçün hər yola el atan biri əsl dostdur”.

Uğursuzluqları qabardır, uğurlarını isə unudurlar

Namiqin təcrübəsindən də göründüyü kimi, mühit, uşaqlarımızın dostları onların davranışında silinməz iz qoya bilir. Pedaqoji Mərkəzin psixoloğu Nilufər İsləməlova deyir ki, dostluqlar yeniyetməlik çağlarında xüsusi əhəmiyyət dəsyir: “Yetkinlik problemləri olan bir sağirddə depressiv hallar müşahidə olunurdu. Özüne güvənmirdi. Özü haqqında daha çox neqativ fikirlərdir. Əvvəller dəha şəh, hərəkəti və həyat dolu olan həmin sağirdin düşüdüyü vəziyyətin mühitlə əlaqəli olduğunu müəyyənləşdirməyimiz elə də çətin olmadı. Məlum oldu ki, problemi yoldaşları ilə münasibətdən qaynaqlanır. Çox istedadlı olan bu sağirdi əvvəlki psixoloji vəziyyətinə qaytarmaq üçün sevdidi, ancaq psixoloji vəziyyəti ilə bağlı maşğul olmadıqı rəsm bacarığından yararlandı. Səhəbətiz zamanı ondan rəsm çəkməsinə istədim. İşə çox ürəkə başıla. Rəsm çəkdikcə onun tamamilə dəyişdiyi müşahidə etdim. Əvvəl sadəcə sxem çəkirdi, sonradan rəsmində rənglər, çalarlar, bütün ovqat dəyişməyə başladı.

Yeniyetməlik dövründə böhran halları olur. Həmin dövrde sağirdlər aqressiv, neqativ hallara meylli olurlar. Bu zaman nə valideynlər, nə də müəllimlər uşaqları başa düşürülər. Nəticədə uşaq mənəvi teləbatını ödəyə bilmir və aqressiyasını durmadan böyüyür. İstər yoldaşlarına, istərsə də ətrafında olan digər insanlara qarşı onda inamsızlıq formalışır və bu da özüneqəpanma, ruh düskünlüyü ilə müşayiət oluna bilər.

Uşaqlarda özgürən probleminə tez-tez rast gəlirik. Belə uşaqlar həyatlarındakı uğursuzluqları qabardır, uğurlarını isə unudurlar. Mənim yeniyetmə sağirdlər münasibətdə əsas işim o oldu ki, onun rəssamlıq bacarığından istifadə etdim və uğur hekayəsini onunla birge yeniden yazdım”.

N. İsləməlovanın fikrincə, həmin sağirdin psixoloji vəziyyətinə dekisi deyişikliklə səbəbinin ailədə deyil, mühitdə olduğunu anlamaları elə uzun çəkəcək: “Həmin sağirdimizin anası ilə normal münasibətləri var. Hər şeyi anası ilə bələşə bilir. Problem həmyaşılardan olmuşdu. Bu yaşda bəzən barələrində yaşıdlarının nə düşündüyə uşaqlar üçün daha maraqlı olur, nəinki öz fikirləri. Biz də sağirdə kəmək etdi ki, özü haqqında olan pozitif fikirlərə köklənsin”.

Mühitə ortaya çıxdığı problemlərə mübarizədə “Məktəblinin dostu”nun psixoloqları acıqalmır. Bu zaman təlimlər düşünlər. Problemin xarakterindən asılı olaraq, problemlər mühitin formalılaşmasında istirak edən sağirdləri həmin təlimlərə cəlb edirlər. Onlara dostluq, etika qaydaları, insanların bir-birinə hissələrini anlaşmasına yönələn təlimlər keçirilir.

Ümumiyyətlə, “Məktəblinin dostu” her sınıfda iş aparıb. Xüsusi, kütləvi dava olubsa, hər hansı sağirdin problemi sınıfəki vəziyyətdən qaynaqlanırsa, bu zaman sınıfı sağirdləri “Məktəblinin dostu”nun təlimlərinə cəlb edilir.

Məktəbli KIV-də

Məktəbli üçün ən böyük problemlərdən biri də kütləvi informa-

siya vasitələrinin xəbərlərinə münasibətdən qaynaqlanır. Məktəblilər və onların hər hansı düşünülməmiş, ancaq birbaşa taleyinə təsir edəcək davranışını xəbərin mərkəzindən gotirən media nümayəndələri bununla də məktəbli psixologiyasına zərbə vurur. Hazırda mediada hər cür - ailələrdə zoraklıq faktlarından tutmuş intiharla qədr müxtəlif xəbərlər yayılır. Uşaqlar isə özünü həmin xəbərlərin “qəhrəman”larına bənzədir. Psixoloq Nilufər İsləməlova valideynlərə xəberdarlıq edir: “Bu xəbərlərin təsiri şəxslərə qarşıdır. Amma bu cür xəbərləri ailədə uşaqdan gizlətməyə çalışmaq da doğru deyil. Bu, co-

Psixoloq A.Əzimzadə vurğularla bağlı inzibati tədbirlər görürlər. Biz isə onlara sadəcə səhəbə edə, öz məsləhətlərimizi verə bilərik. Sınıfda davranışının səbəbi stresdirse, stress menecment təlimlərinə cəlb edirik. Yaxud, bəzi müəllimlər elə hesab edir ki, döyməklə, daha ağır cəza tədbirləri ilə dəha yaxşı nəticə əldə edir. Bu halda həmin müəllimlə maarifləndirici səhəbət aparırıq. Belə uşaqlarla necə davranışın lazı olduğunu onlara izah edirik. Əksər vaxtlar müəllimlər tərəfindən siddətə məruz qalan sağirdlər konsultasiyalara gölən uşaqlar olur. Bu halda, sadəcə, uşaqlar deyil, müəllimlər və valideynlər kompleks iş aparırı”.

Çox vaxt müəllimlə səhəbət aparandan sonra problem dəha yaxşı aydınlaşır və onu aradan qaldırmaq çətinlik yaratır. Tutaq ki uşaqlar arasında konflikt olur, amma bundan müəllimin xəbəri yoxdur. Yaxud müəllim hansısa hərəkəti ilə konfliktə yol açır. Məsələn, sinifdə bir qrup uşaqdan dəha çox xoş gelir. Münasibətdəki fərqi uşaqlar sezir və bu, onların davranışında ortaya çıxır. Bəzən bunu müəllimlə deyirik və o da iradımıza nəzəra alır. Müəllim yaşlıları tərəfindən yaxşı qarşılıqların müsbət xüsusiyyətlərinə diqqət cəlb edəndə həmin sağirdə müəssibət dəyişir.

Diagnostik vəsait hazırlınları

Beləliklə, “Məktəblinin dostu” layihəsi çərçivəsində 124 məktəblinin dostu və 3 peşəkar psixoloq məktəblərdə uşaqların davranışını izləməklə bir çox ciddi problemlərə istiqamət vermek onların fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən. Psixoloji Mərkəzin psixoloqları 7, 8 və 9-cu sınıf sağirdləri ilə təlimlər keçirir, onlara düzgün ixtisas seçimində yardımçı olmağı təsir edir. Uşaqların valideynləri ilə səhəbətələrə istiqamət vermek onların fəaliyyətinin qazanılmasıdır. Məktəblilər təlimlərindən istiqamət vermek onların valideynlərinin qazanılmasına təsir edir. İndiyədə onların təlimlərində 629 nəfər məktəbli istirak edir: “Bu təlimlər həm diagnostik olur, həm də maarifləndirici. Peşələrə bağlı müzakirələr aparılır, məyil və bacarıqlarını müəyyənləşdirən təlimlər keçirilir, onlara ümumi məsləhətlər verilir.

Təlimlər əvvəller məktəblərdə keçirilsə də, bu ildən sağird və valideynlər Psixoloji Mərkəzə də dəvət edilirler. Burada sağirdlərin gələcək hədəflərini həm fərdi qaydada, həm də valideynlərlə birgə müzakirə edilir.

Müəllimlər də psixoloqlarla məsləhətləşirler

Psixoloqlar, sadəcə, məktəblinin deyil, onların müəllimlərinin də daim yanındadır. Sınıfdə sağirdlərlə münasibətlər heç də həmişə qayda-sında olmur. Müəllimlər sınıfdə aqressiv, idarəedilməsi çətin olan uşaqlarla bağlı məsləhət alırlar.

Dərslərdən sonra tətbiq etməyi kömək edəcək. Layihə çərçivəsində həm müəllimlər, həm də valideynlər üçün seminarlar təşkil edilir. 200 nömrəli məktəb üçün risk qrupuna daxil olan uşaqlar müəyyən ediləcək və onların fərdi korreksiya işləri aparılacaq. Bu layihənin uğurlu nəticələri olacağını düşünürük və belə olarsa, başqa məktəblər də dəha geniş şəkildə tətbiq edilecek”.

ADPU tələbə qəbulunda ən yaxşı nəticəsini əldə etdi

Məlum olduğu kimi, 2018-2019-cu tədris ilində respublikamızın ali təhsil müəssisələrinə tələbə qəbulu prosesi başa çatıb. Belə ki, ali məktəblərə bütün ixtisas qrupları üzrə keçirilən qəbul imtahanları yekunlaşdırıqdan sonra iyulun 30-dan avqustun 14-ə kimi ixtisas seçimi aparılıb. Avqustun 15-də Dövlət İmtahan Mərkəzi (DIM) ali təhsil müəssisələrinə yerləşdirmənin nəticələrini elan edib.

Tələbə adını qazanmış şəxslər avqustun 16-dan 28-dək sənədlərini qəbul olunduları ali təhsil müəssisəsinə təqdim etməklə qeydiyyatdan keçməlidirlər. Müəyyən olunmuş müddədə qeydiyyatdan keçmemək abituriyentin müvafiq ixtisasına yerləşdirilmədən imtina etməsi kimi qayıtlarındır. Məlumat üçün bildirik ki, bu il birbaşa ADPU-nun 22 ixtisas üzrə 2225 plan yerinə 2193 nəfər qəbul olunub. "Coğrafiya müəllimliyi" ixtisasında rus bölməsində 11, "Fizika müəllimliyi" ixtisasında rus bölməsində 12 və "Məktəbəqədər təlim və tərbiyə" ixtisasında rus bölməsində 9, cəmi 32 yer boş qalıb. Beləliklə, ADPU-da plan yerləri 98,6 faiz, keçen il 97,18% dolub. ADPU-nun filialları üzrə isə nəticə 100% təşkil edib.

Sənəd Qəbulu Komissiyasına universitetə qəbul olunmuş tələbələrin qeydiyyatının mövcud qaydalarla uyğun təşkili və keçirilməsi məqsədilə universitetin 8 fakültəsinin - filologiya, riyaziyyat və informatika, tarix və coğrafiya, kimya və biologiya, İbtidai təhsil, məktəbəqədər təhsil, psixoloji xidmət və korreksiyaedici təlim, musiqi, təsviri incəsənət, fiziki tərbiyə və çağırışqəderki hazırlıq, fizika və texnologiya fakültələrinin dekanlarından və əməkdaşlarından ibarət Sənəd Qəbulu Komissiyasının yaradılması barədə müvafiq əmr imzalayıb. Sənəd Qəbulu Komissiyasına ümumi rəhbərliyi sosial və humanitar məsələlər üzrə prorektor, professor Fikret Rzayev heyata keçirir. Sənəd Qəbulu Komissiyasının məsul şəxsi professor İbrahim Bayramovdur. Məlumat üçün bildirik ki, bu il birbaşa ADPU-nun 22 ixtisas üzrə 2225 plan yerinə 2193 nəfər qəbul olunub. "Coğrafiya müəllimliyi" ixtisasında rus bölməsində 11, "Fizika müəllimliyi" ixtisasında rus bölməsində 12 və "Məktəbəqədər təlim və tərbiyə" ixtisasında rus bölməsində 9, cəmi 32 yer boş qalıb. Beləliklə, ADPU-da plan yerləri 98,6 faiz, keçen il 97,18% dolub. ADPU-nun filialları üzrə isə nəticə 100% təşkil edib.

Sənəd Qəbulu Komissiyasına universitetə

qəbul olunmuş tələbələrin qeydiyyatı zamanı təqdim ediləcək sənədlərin müvafiq qaydada toplanıb işləməsi tapşırılır. Komissiya universitetə qəbul olunmuş İ tədris ili tələbələrinin qanun ərçivəsində qeydiyyatı almılmasına və sənəd-leşmənin düzgün aparılmasına nəzarət edir. Tələbələrin qeydiyyatı zamanı növbəliyik principinin, qayda-qanunun və nizam-intizamın qorunması dikkət mərkəzində saxlanılır. Qeydiyyat zamanı universitet tələbələr arasında imzalanan ikitorəflü müqavilənin məzmun və mahiyyəti, şərtləri onlara aydın izah edilir. Həmçinin ADPU-nun 5 filialında Ağcabədi, Şəki, Quba, Şamaxı və Cəlilabad filiallarında yaradılmış Sənəd Qəbulu Komissiyaları da öz işlərinin öhdəsindən layiqincə golirlər.

Qeyd edik ki, bu il ADPU-da tələbələrin qeydiyyatı almılması zamanı bir yenilik de tətbiq edilib. Belə ki, tələbələr arasında sorğu keçirilir. Həmin sorğuda tələbələrin anket göstəriciləri, niyə ADPU-nu seçmələri, ADPU haqqında bilgiləri, hansı ixtisas qəbul olunmaları, ADPU haqqında haradan məlumat əldə etmələri, universitet haqqında ilk təessüratları barədə məqamlar öz əksini təpib.

Məlumat üçün bildirik ki, plana əsasən ilk tədris ili tələbələri üçün 15 sentyabr tarixində fakültələrə və filiallarda orientasiya təqdimatlarının təşkil olunması nəzərdə tutulur.

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor	Nurəddin Heydərov	538-21-66
Mühəsibatlıq		539-67-74
Reklam və elanlar		539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılın və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümlə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 sayılı "Mətbuat şöbəsi" Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881 M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944 S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350 VÖEN: 1300397831

Lisenziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 4556, Sifariş 2438

Məsul növbətçi: S.Kerimova

Robot dərsə gedir

Kubi sistemi tələbəni əvəz edir

Oruc MUSTAFAYEV

ile oxuyub.

Sınaqlar göstərib ki, "teleşirak" o qədər də böyük olmayan auditoriyalarda kiçik dinleyici qruplarına keçilən döşərlərdə çox səmərəlidir. Kubi sistəsilə kursları keçmiş tələbələrin nəticələri eyani təhsil alan tələbələrin nəticələrindən o qədər da forqlonmuyib. Universitetin nümayəndəsi bildirib ki, Kubi sistemi istifadədə çox sadadır və onu tədris prosesinə tövqib etmək asandır. Həmçinin, robot müəllimlərin işinə minimal təsir göstərir, onlara dərsin gedisi yeniden qurmaq lazımlı deyil.

Kolorado Universitetində aparılmış eksperimentin əsasında tədrisde virtual robotlardan istifadənin səmərəliliyi yoxlamılı. Semestr ərzində fiziki cəhdəndən meşğələrlərə gedə bilməyən 11 tələbə Kubi robotunun köməti

Etibarsız sayılır

Lənkəran Dövlət Universiteti tərəfindən 1997-ci ildə Əkbərova Ayten Hilal qızına verilmiş A-002078 nömrəli diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Savaşlı Salih Cengiz Topelə verilmiş A-149700 nömrəli bakalavr diplomu və diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 203 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2017-ci ildə bitmiş Şükürova Arzu Sakit qızına verilmiş C-025881 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Rabitə və Nəqliyyat Kollegi tərəfindən 2012-ci ildə Əliyev Ələkber Nəriman oğluna verilmiş AA-013299 nömrəli subbakanavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Əzizli Eltər Samir oğluna verilmiş telebə biletli itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Dövlət Universiteti tərəfindən 2004-cü ildə Şahməmmədova Elnara Əbdülrahman qızına verilmiş A-137851 nömrəli bakalavr diplomu və diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti tərəfindən 2014-cü ildə Ağazadə İlknur Mirbala oğluna verilmiş AA-044424 nömrəli bakalavr diplomu və diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Neftçala rayonu Həsənəbad kənd tam orta məktəbin 2002-ci ildə bitmiş Novruzov Xəqani Alim oğluna verilmiş A-645548 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şamaxı şəhər 9 nömrəli tam orta məktəbi 2012-ci ildə bitmiş İsmayıllı Nazlı Əsrayı qızına verilmiş A-142527 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sərur rayonu Danyeri kənd tam orta məktəbin 2013-cü ildə bitmiş Budaqlı Qortal İlqar oğluna verilmiş A-183998 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası tərəfindən 1994-cü ildə Tağıyeva İnsaf Hüseyin qızına verilmiş YB-111572 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Siyəzən şəhər 6 nömrəli məktəb-liseyin IX sinfini 2015-ci ildə bitmiş Rzayeva Fidan Elçin qızına verilmiş A-592581 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq Kolleg tərəfindən 2008-ci ildə İbrahimov Ülfət Ədalət oğluna verilmiş BB-II-069711 nömrəli diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayonu Qaratağa kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2014-cü ildə bitmiş Mehdiyadə Elxan Azər oğluna verilmiş A-481179 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2006-ci ildə bitmiş Mirzəyeva Həmidə Sübhən qızına verilmiş B-228083 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəmkir rayonu Nizami Gəncəvi adına tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitmiş Məmmədov Zaur Əli oğluna verilmiş B-177001 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 267 nömrəli məktəb-liseyi 2018-ci ildə bitmiş Şıxalyev Əkrəm Ehtiram oğluna verilmiş E-135683 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Hacıqabul şəhər 7 nömrəli (keçmiş 10 nömrəli) tam orta məktəbi 1989-cu ildə bitmiş Şirəliyev Elman Səbzəli oğluna verilmiş 003892 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Kənd Təsərrüfatı Texnikumu tərəfindən 1988-ci ildə Zeyniyev Dadaş Mərdan oğluna verilmiş JT-026076 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 181 nömrəli tam orta məktəbi 1991-ci ildə bitmiş Mustafayeva Seidə Səfər qızına verilmiş A-108850 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Mingəçevir şəhər 8 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Adil Kərimov ailə üzvləri ilə birlikdə Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektoru Akif Hacıyev həyat yoldaşı

XALİDƏ XANIMIN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznlə başsağlığı verirler.

Finlandiyada yeni tədris ili başlandı

Birinci sınıfə 61 min uşaq qəbul olunub

illerdə aşağı siniflərdə sağırdılın sayı artır. Bundan başqa, bəzi məktəblilər ana dili kimi fin dilini deyil, İsvəç və ya saam dilini öyrənir. 2016-ci ildə məktəblərin aşağı siniflərində başqa dildə damışan uşaqların sayı 6,5%, liseylərdə isə 5,5% təşkil edib.

Təhsil idarəsinin məlumatına görə, bu il Finlandiyada birinci sınıfə 61, liseylər isə 32 min uşaq gedəcək. Bütövlükdə I-IX siniflərə 560 min sağırd oxuyacaq. Bu isə ölkə əhalisinin 10 fərziyətini təşkil edir. Son

Yaponiya hökuməti tecili surətdə Tokio Tibb Universitetində yaranmış qalmaqla fonunda ölkənin bütün təhsil ali məktəblərində yoxlamalar keçirilməyə hazırlaşır. Məlum olub ki, adıçəkilən universitetdə uzun illər ərzində qəbul imtahanlarında qız abituriyentlərin toplaşdırıcı ballar məqsədli şəkildə azaldılıb. Bu haqda Yaponiyanın "Kyodo" agentliyi xəbər yayıb. Qeyd edilir ki, ölkənin təhsil, mədəniyyət idman, elm və texnologiyalar naziri Yosimasa Xayasi müvafiq bəyanatla çıxış edib. Əvvəlcə yaponiya nazir universitetdə yaranmış vəziyyəti keskin təcərriyət edərək bu cür hal tamamilə qəbul edilməz adlandırıb.

Daha əvvəl isə təhsil universitetinin rəhbərliyi öz abituriyentlərinin qiymətlərini saxtalaşdırığını görə açıq şəkildə üzr isteyib. Müstəqil vəkillər qrupu tərəfindən keçirilmiş yoxlamalar zamanı məlum olub ki, balların azaldılması 2006-ci ildən başlayıb. Universitet rəhbərliyi bəzən oğlan abituriyentlərin cavab testlərinə müdaxilə edərək onların topladığı balları şıxırıb. Təhsil müəssisəsindən bildirilər ki, belə bir vəziyyət bundan sonra tekrarlanmayaçaq. Bundan başqa, əlavə edilib ki, imtahan nəticələrinin saxtalaşdırılması

qurbanına çevrilmiş şəxslərin ali məktəbə qəbulu məsələsinə baxılıcağ.

Araşdırma göstərib ki, cari qəbul imtahanlarında təhsil müəssisəsi test yoxlamaların birinci mərhələsində bütün abituriyentlərin ballarını 20 faiz azaldıb, sonra isə kişi cinsindən olan abituriyentlərin ballarını on azı 20 bal əlavə edib.

Vəkillər qrupu ömrənin iddiyi ki, təhsil universitetinin keçmiş sedri 77 yaşlı Masaxiko Usui və keçmiş rektor 69 yaşlı Mamoru Sudzuki bezi valide

Məktəb iqlimi

➡ Əvvəli səh.1

Samuel MAHMUDLİ

Təşkilat iqlimi müəssisədə yaradılan bir mühitə qarşı paydaşların (stakeholder) rəftar və davranışlarının yüksək olunmasıdır. Bu anlayış zamanla təhsil müəssisələri içərisində “məktəb iqlimi” kimi adlandırılmağa başlanıb. Bir məktəbin iqlimi o məktəbi digərlərindən ayıran xüsusiyyətlərin məcmusudur. Məktəb iqlimi o təhsil müəssisəsində yaradılan mühitin məktəb kollektivi, şagirdlər və valideynlər tərəfindən necə qarvanlılığını yüksək etdirir. Qisasi, məktəb iqlimi məktəbdə hiss edilən psixoloji atmosfer olaraq qəbul edilə biler.

Aparılan tədqiqatlar məktəb iqliminin ölçüləşsinin və yönəldiriləşsinin çox çatın olduğunu göstərir. Bu sahədə aparılan beynəlxalq akademik araşdırılmalar göstərir ki, məktəb iqlimi təhsil hədəflərinin reallaşdırılması baxımdan vacib bir faktordur. Müəssisənin məqsədi, quruluşu, vəzifələri, onun rəhbərliyi, işçi heyəti və mad-

Təhsil hədəflərinin reallaşdırılmasında vacib faktor

di-texniki bazası həmin müəssisənin iqlimi teşkil edən əsas amillərdir. Məktəb iqlimi comiyeytin məktəbdən gözənlərini layiqinə ve müvəffəqiyətə yətirməsindən təsireddi amildir.

Qeyd edək ki, məktəb iqlimi açıq və qapalı olmaqla iki növə ayrılır. Məktəb iqliminin bu iki növü haqqında ilk dəfə Amerikada Halpin və Croft tərəfindən aparılan bir araşdırmanın nəticəsində bəhs edilib. Halpin və Croft tərəfindən tərtib etdilən Təşkilat İqliminin Təsviri (*Organizational Climate Description Questionnaire-OCDQ*) adlı sorgunu tədqiqatçılar zamanla daha da təkmilləşdirərək, məktəbin iqlimini daha dəqiq müəyyən etməyə çalışıblar.

Açıq məktəb iqlimi, bir başqa sözə deşək, müsbət məktəb iqlimi olan məktəblərdə direktor və müəllimlər arasında həqiqi,

açıq və dəstəkləyici münasibət vardır. Burada müəllimlər məktəb rəhberliyini dəstekləyər və etibar edərlər. Açıq məktəb iqlimi olan məktəblərdə şagird və müəllim arasında münasibət müsbət yönümlüdür. Qisasi, məktəbin bütün tərefədarları bir-biri hörmət edərlər.

Qapalı məktəb iqlimində isə tam tərsi müşahidə olunmaqdır. Bu növ məktəblərdə məktəb rəhbərliyi laqeyddir, təzyiq göstərir, avtoritar davranışlar nümayiş etdirir və effektli idarəcilik edə bilmir. Bu isə müəllimlərdə motivasiyanın aşağı düşməsinə, rəhberliyə inamın sarsılmışmasına, mayusluğaya, məktəb fealiyyətlərində iştirakın və çalışma arzusunun azalmasına səbəb olur. Qapalı iqlime sahib məktəblərdə şagirdlər arasında adakademik nailiyəti üzündə orta soviyyədə müsbət təsir malik olduğu müəyyənəşdirilir. Dünənda qeyri-adı təhsil sisteminə sahib olan Finlandiyada, məktəbdə vacib qərar verilərən məktəb rəhbərliyinin, şagirdlərin və onların valideynlərinin fikirləri də soruşulur. Son qərar isə səsvermə yolu ilə ədalətlə aparılır. Bu sistemdə məktəb, valideyn və təhsilələr arasında əlaqə möhkəmlərin və güvənilir olur. Bunun nəticəsidir ki, Finlandiya beynəlxalq qiymətləndirmələrdə yüksək rütbələrdədir.

Şagirdlərin akademik nailiyətlərinin keyfiyyətə azalması, siddət hallarının isə artması qəçiləzdir. Bir məktəbin uzun müddət qapalı bir iqlimə sahib olması təhsilələrinin məktəbdən çıxmasına, ya da məktəbi bitirdikdən sonra təhsilini dayandırmamasına səbəb olur.

Məktəbe təsirlərinin böyük olduğu iddia edilən məktəb iqlimi haqqında 1986-ci ildə Fraser tərəfindən Amerikada bir təqliğat aparılır. Bu tədqiqatın neticəsində məktəb iqliminin məktəb və şagirdin nailiyətində müsbət rol oynadığı qeydə alınır. Başqa bir araşdırımda isə məktəb iqliminin şagirdin akademik nailiyəti üzündə orta soviyyədə müsbət təsir malik olduğu müəyyənəşdirilir. Dünənda qeyri-adı təhsil sisteminə sahib olan Finlandiyada, məktəbdə vacib qərar verilərən məktəb rəhbərliyinin, şagirdlərin və onların valideynlərinin fikirləri də soruşulur. Son qərar isə səsvermə yolu ilə ədalətlə aparılır. Bu sistemdə məktəb, valideyn və təhsilələr arasında əlaqə möhkəmlərin və güvənilir olur. Bunun nəticəsidir ki, Finlandiya beynəlxalq qiymətləndirmələrdə yüksək rütbələrdədir.

sək nailiyətlər əldə edir. Çünkü bir məktəbin rəhbərliyi, valideyn və təhsilələr arasında münasibətin necə olduğu o məktəbin iqliminin necə olacaqına işaretdir.

Bildiyimiz kimi, uğur varsa, uğursuzluq da vardır. Akademik yönəndə uğursuz olan şagirdlər məktəbi terketmə, özünə olan inamın itmesi və motivasiyanın aşağı düşməsi kimi hallar müşahide olunmaqdır. Bu şagirdlər yeniyetmələrdirsə, onda daha ciddi problemlər ortaya çıxır. Məktəb iqlimine en çox təsir edib yönən şagirdlərin yeniyetmələr olduğunu göz önüne alıqda, akademik baxımdan uğursuzluqla rastlaşan uşaqların məktəb iqlimə mənfi təsir göstərə biləcəyi gözləniləndir. Çünkü məktəb iqlimi şagirdin nailiyətinə təsir etdiyi kimi, digər tərəfdən şagird nailiyəti ilə məktəb iqlimino təsir edir. Bu iki fakt bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəlidir.

Məktəb iqlimi son illərdə dünya gündəmində olan “təhlükəsiz məktəb” anlayışının xüsusiyyətlərinin sıralamasında başda gəlməkdədir. Buna səbəb məktəblərdəki iqlim paydaşlarının davranışlarına birbaşa yön vermekdədir. Məktəbler şagirdlər üçün təhlükəsiz bir mühit yaratmaqdır. Məsulid, cümlə gününən ekşə hissəsinə orada keçirən şagirdlər üzündə məktəbin təsiri dəmlənməzdir.

Dilimizi sevən və sevdiren

Arif Nuriyev: “Bu sərvəti qorunmalı, yetişməkdə olan nəslə düzgün çatdırılmalıdır”

Samira KƏRİMOVA

Hər birimizin həyatında müəllimlərimizin rolu dəmlənməzdir. Məhz bu müqəddəs peşənin sahibləri gələcək həyat yolunuzun düzgün istiqamətləndiriləcəsində, cəmiyyətdə layiqli yer tutmağımızda müüm rol oynayırlar. Bu gün bizim paytaxtla yanaşı, regionlarımızda da kifayət qədər hazırlıqlı, peşəkar müəllimlərimiz var ki, onların adı gələndə insanların çohrasında bir doğmaliq, semimiyət hiss olunur. Adları ehtiramla çəkilən, dərs dediyi şagirdləri tərəfindən sevilen belə təhsil işçilərindən biri de Naxçıvan Muxtar Respublikası, Culfa rayonu Saltaq kənd tam orta məktəbinin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi, Naxçıvan MR-in Əməkdar müəllimi Arif Nuriyevdir.

İlk dəfə müəllim kimi Astara rayonunda fəaliyyətə başlayan A.Nuriyev sonradan taleyi məhz anadan olduğu, böyükü başa çatlığı Saltaq kəndi ilə bağlayır. 1979-cu ildən bu günə qədər Saltaq kənd tam orta məktəbində çalışan və pedaqoji kollektivin rəhbətinə qazanan A.Nuriyev muxtar respublikanın tanınmış müəllimlərindəndir. 42 ildir ki, tədris etdiyi fənni sevə-sevə şagirdlərinə öyrəndir. Arif müəllim bu illər ərzində neçə-neçə yetirəsini üzerinde çəkdiyi zəhmətin behəsini görüb və həzirdə da görməkdədir. Məhz ana dilimizin saflığının qorunması, təbliğində əvəzsiz rolə olan tərəbəli müəllim onun düzgün şəkildə şagirdlərinə çatdırılmasında yorulmadan çalışır. “Hər bir dili yaşadan, inkişaf etdiren onun xalqıdır. Ana dilimiz - ədəbi dilimiz xalqımızın tarixən təşəkkül tapmış milli sərvətidir. Bu sərvəti isə gőz bəbəyi kimi qorunmalı, yetişməkdə olan nəslə düzgün çatdırılmalıdır” - deyir Arif müəllim. Peşəsinin vərəgini olan təcrübəli müəllim dilimizi, ədəbiyyatımıza şagirdlərinə sevdirərək onları milli-mənəvi dəyərlərimizə məhəbbət rəhunda tərbiyə edir.

Hər bir müəllimin peşəkarı səviyyəsi həm də onun şagirdlərinin nailiyətlərindən əzəz çıxır. Bu fikri Arif müəllime de şamil etmək olar. Belə ki, onun şagirdləri de keçirilən olimpiadalarda, bilik yarışlarında, inşa yazı müsabiqələrində qalib yerləri tuturlar. Dərs dediyi yetirəsini məhz vaxtilə onun şagirdləri olmasından ilə fəxri edirlər.

Onun fikrinə, əgər müəllim şagirdlərinin rəhbətinə və sevgisini qazanmaq istəyirse, dərslərini maraqlı və özünəməxsus qurmazıdır. Şagirdlər çox vaxt hörmət bəslədikləri müəllimləri özlərinə nümunə götürürler.

Fəaliyyətini tekce müəllimliklə məhdudlaşdırmayan Arif müəllim rayonun, eləcə də muxtar respublikanın ictimai heyatında fəallı gösteren ziyyələndəndir. Daim axtarışda olan müəllim həm də yaradıcılıqla möşguldur. Mütəmadi olaraq dövri mətbuatda elmi, metodiki, publisistik məqalələri dərc olunur. Naxçıvan Muxtar Respublikasının televiziyasından və radiosundan tez-tez dəvətlər alan yaradıcı müəllim günümüzdə aktual məsələləri, təhsil, milli-mənəvi dəyərlər, gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsi, şagirdlərin bədii ədəbiyyatı meyil və mərağının gücləndirilməsi və digər mövzularla bağlı müzakirələrde iştirak edir.

Dəfələrlə pedaqoji mühəzirələrdə iştirak edən, qalib kimi diplom və fəxri fərmanlarla təltif edilən

Arif müəllimi yaxından tanıyanlar ona müsbət qalibi deyirlər. O, 2006-cı ildə Culfa Rayon Təhsil Şöbəsinin keçirdiyi “İlin on yaxşı müəllimi” müsbət qalibinə olub. Əməyi müxtəlif illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası və Culfa Rayon Təhsil Şöbəsi tərəfindən dəyərləndirilib.

Arif müəllim həm də tədqiqatçıdır. Müəllifi olduğunu “Azərbaycan dilində az işlənen leksik şəkilçilər” adlı kitabını nəşr etdirməkdə de məqsədi diliyi yad təsirlərindən qorumaqdır. Tədqiqatçı müəllim kitabı adəbi və canlı danışq dilində eksəriyyəti bu gün qədər üzərə olmayan qeyri-məhsuldar şəkilçiləri toplamaqla təhlil edib, müqayisələr apararaq onları qruplaşdırıb, geniş şəhərləri verib. O, 250-yə yaxın qeyri-məhsuldar şəkilçinin işlədilməsinin yeri və mənəsi ilə bağlı tədqiqatlar aparıb. Filologiya elmləri doktoru Akif İmanlı kitaba yazdığı ön sözündə tədqiqat işini yüksək dəyərləndirərək elmi baxımdan əhəmiyyətindən söz açır, onun məraqla qarşılığını qeyd edir.

Arif Nuriyev sözlu işləməyi bacaran müəllimlərimizdir. Onun bədii yaradıcılığı ilə tanış olduğunda bir daha bu qənəətə gəlmək olar. Yazdığı hekayələr bədii təfəkkür tutumu, dil axılılığı ilə oxucuları özüne celb edir.

Arif Nuriyev sözlu işləməyi bacaran müəllimlərimizdir. Onun bədii yaradıcılığı ilə tanış olduğunda bir daha bu qənəətə gəlmək olar. Yazdığı hekayələr bədii təfəkkür tutumu, dil axılılığı ilə oxucuları özüne celb edir.

Söhbətimizin sonunda Arif müəllimdən xalqımıza, həmkarımıza arzularını soruşturan və maraqlı cavab aldıq:

“Dədə Qorqud” dəstəsindən “Salur Qazanın evini yağınlanaşdırma” boyunda Qazan xan yurdunu azad edəndən sonra özünü yətirən Aruz “Köməyə goldim, Qazan”, - deyir. Qazan cavabında “Düşmən basıldı, Aruz”, - söyləyir.

Xalqımıza, müstəqil Azərbaycanımıza arzum budur ki, lap yaxın vaxtlarda həsratində olduqları bu sözürlər eitsinlər: Düşmən basıldı, torpaqlarımız isğaldan azad edildi.

Azərbaycanlı müəllim beynəlxalq arenada Dağlıq Qarabağın müdafiəsinə qalxdı

Samirə KƏRİMOVA

“Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq vətəndaşlıq borcumuzdur”. Müsahibimiz Solmaz Səmədova belə deyir. İxtisasca ingilis dili müəllimi olan bu təhsil işçisi Bakıdakı 221 nömrəli tam orta məktəbin təlim-terbiye işləri üzrə direktör müavinidir. Her zaman ictimai fəallıq ilə seçilən Solmaz müəllim bu dəfə də onərinə sadıq qalaraq Azərbaycanla bağlı həqiqətlərən danişib. Özü də Türkiyədə. O, bu günlərdə Türkiyənin Yalova şəhərində böyük nüfusa malik Yafem təşkilatının təşkil etdiyi “Türk Dünyası Mədəniyyət Platforması” adı altında keçirilən “Türk Dünyası Journalistlər Konfransı”na (“Türk Qazetəciler Toplantısı”) qatılıb. Bu tədbir artıq 21 ildir ki, təşkil olunur.

Səfor təessüratımı bizimlə böyük S.Səmədova bildirib ki, Arif müəllifi olduğunu “Azərbaycan dilində az işlənen leksik şəkilçilər” adlı kitabını nəşr etdirməkdə de məqsədi diliyi yad təsirlərindən qorumaqdır. Tədqiqatçı müəllim kitabı adəbi və canlı danışq dilində eksəriyyəti bu gün qədər üzərə olmayan qeyri-məhsuldar şəkilçiləri toplamaqla təhlil edib, müqayisələr apararaq onları qruplaşdırıb, geniş şəhərləri verib. O, 250-yə yaxın qeyri-məhsuldar şəkilçinin işlədilməsinin yeri və mənəsi ilə bağlı tədqiqatlar aparıb. Filologiya elmləri doktoru Akif İmanlı kitaba yazdığı ön sözündə tədqiqat işini yüksək dəyərləndirərək elmi baxımdan əhəmiyyətindən söz açır, onun məraqla qarşılığını qeyd edir.

Solmaz müəllim Azərbaycan nümayəndə heyətinin bu tədbirdə xüsusi fealiyyəti təqdim etdi. Eyni zamanda nümayəndə heyətimizin çıxışlarını da ingilis dilində idarəetməli iddiaları və azərbaycanlıların soyqrımı, Orta Şərqdən Qafqaza, Balkanlardan Orta Asiyaya uzanan Türk mədəniyyət coğrafiyasının əsas problemləri və digər məsələlər müzakirə mövzusu olub. Bir sözə, 60-dan çox ölkəni təmsil edən jurnalıstlar bir yerdə toplanaraq hər kəs öz siyasi problemlərindən söz açıb.

Solmaz müəllim Azərbaycan nümayəndə heyətinin bu tədbirdə xüsusi fealiyyəti təqdim etdi. Eyni zamanda nümayəndə heyətimizin çıxışlarını da ingilis dilində idarəetməli iddiaları və azərbaycanlıların soyqrımı, Orta Şərqdən Qafqaza, Balkanlardan Orta Asiyaya uzanan Türk mədəniyyət coğrafiyasının əsas problemləri və digər məsələlər müzakirə mövzusu olub. Bir sözə, 60-dan çox ölkəni təmsil edən media məsələlərinin Yalova deklarasiyasında üçüncü maddə olaraq qeyd olunmasına da nail olduq. Çox şükür ki, bütün şəhərlərimiz boş getmədi. Haqqında dəməjdigimiz bütün məsələlərin Yalova deklarasiyasına bir madde olaraq salınması dərinlərən mərəz qalan Dilqəm və Şahbaz Quliyevin geri qaytarılmasının vacibliyini də öncə bildirib: “Azərbaycan həqiqətlərinə nəinki beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırıdıl, eyni zamanda ölkəmiz üçün onəmli məsələlərin soyqrımı, Orta Şərqdən Qafqaza, Balkanlardan Orta Asiyaya uzanan Türk mədəniyyət coğrafiyasının əsas problemləri və digər məsələlər müzakirə mövzusu olub. Bir sözə, 60-dan çox ölkəni təmsil edən media məsələlərinin Yalova deklarasiyasında üçüncü maddə olaraq qeyd olunmasına da nail olduq. Bilirsiniz, Dağlıq Qarabağ münasibəsindən özlərinə qarşı çıxmış şəhərlərinin soyqrımı, erməni terrorundan əziyyə